

Fővárosi Ítéltábla
2. Kf. 27. 217/2010/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Jutasi és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Erdész Éva ügyvéd) által képviselt Magyar Újságírók Országos Szövetsége (Budapest) felperesnek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (Budapest) Hiv. sz.: Vj-36/2008.) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2010. évi január hó 20. napján kelt 3.K.30.051/2009/12. számú ítélete ellen a felperes által 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott helyen 2010. évi június hó 30. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

Í t é l e t e t

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (azaz húszezer) forint másodfokú perköltséget, valamint az államnak - az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - 36.000 (azaz harminchatezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

2000. évben a felperes legfelsőbb döntést hozó szerve, a küldöttgyűlés Érdekvédelmi Bizottságot választott, amelynek feladatául szabta, hogy legalább ajánlás, orientálás szintjén fogalmazza meg az újságírók foglalkoztatásának, az újságírói munka felhasználásának körülményeit, feltételeit. Az Érdekvédelmi Bizottság által elkészített ún. Honortáblát a felperes megküldte véleményezésre a tagoknak, de a tervezetet a Választmány és az Etikai Bizottság is észrevételezte. A Honortábla első változatát a felperes 2002-ben tette közzé. Az abban szereplő alap - összegeket az Érdekvédelmi Bizottság minden évben az előző évi inflációval emelte. 2007-ben az összegek változatlanul maradtak, mert 2006-ban felkerekítették az inflációs szorzót, míg a két

éve változatlan összegeket a következő évre a várható 7,9%-os inflációs szorzó helyett 10%-kal emelték meg. A Honortábla részletes leírást tartalmaz az egyes szakmákra vonatkozó ajánlott minimum díjazási tételekről. Az újságírói, a szerkesztői, a fotós, a rádiós, a televíziós, a tervező szerkesztői és a karikaturista tevékenységeken belül számos jellemzőtől függően tovább - bontva határozza meg az egyes alap honoráriumok összegét. A 2008. január 1-jétől alkalmazott Honortáblában egyebek között az is szerepel, hogy a Honortáblákban megjelölt összegek az elmúlt években a nagyobb kiadóknál szinte gyakorlattá váltak, azokat jogvita esetén a bíróság minden esetben figyelembe veszi, illetve az egyezkedő felek a legtöbb esetben elfogadják azokat az egyezés alapjául, és egyre gyakoribb, hogy új szerződések megkötésekor is a Honortábla alapján állapítják meg a díjakat. A Honortábla először a 2004. év közepéig megjelent Magyar Sajtó című havilapban, majd a felperes internetes honlapján került közlésre.

Az alperes a 2008. december 2. napján kelt Vj-36/2008/23. számú határozatában megállapította, hogy a felperes a gazdasági verseny korlátozásának tilalmába ütköző magatartást tanúsított, amikor 2002-től Honortábla elnevezéssel internetes honlapján, illetve a Magyar Sajtó című lapban ajánlott minimál árakat tett közzé. A jogsértés miatt a felperest 3.000.000 forint bírsággal sújtotta. A határozat indokolása szerint az érintett termékpiac a felperes által közzétett ajánlások elsődleges címzettjei, azaz a felperes tagjai által nyújtott szolgáltatások, amelyen belül az újságírói, szerkesztői tevékenységek piaca, az egyes speciális szakismereteket igénylő rádiós, valamint televíziós tevékenységek keretében nyújtott szolgáltatások piaca, továbbá a fotóriporteri szolgáltatások piaca és a tervező szerkesztői és karikaturista szolgáltatások piaca különböztethető meg. A versenyfelügyeleti eljárás tárgya a nem munkaviszony keretében, az ún. szellemi szabad foglalkozásúak által nyújtott szolgáltatásokat érinti, mivel az ajánlások ezek árképzésére lehetett hatással. Rögzítette, hogy a felperes becslése szerint az újságírói, tervezői, fotós területen mintegy 10.000-12.000 személy tevékenykedhet úgy, hogy kizárólag ebből él meg, és mintegy másfélszerese lehet azoknak a száma, akik szintén végeznek ilyen jellegű munkát, de csak kiegészítő jellegű foglalkozásként. A karikaturisták száma néhány százra tehető. A piac keresleti oldalán azok az írott és elektronikus sajtótermékek, illetőleg azon rádió állomások és televízió csatornák állnak, amelyek igényt tarthatnak ezekre a szolgáltatásokra. A felperes az ország teljes területén tevékenykedik, a tagsága az egész országot lefedi, ezért érintett földrajzi piacnak legalább a Magyar Köztársaság területe tekinthető.

A határozat indokolásának IV. pontja részletesen tartalmazza a felperes védekezését. Eszerint a felperes állította, hogy a Honortáblák nem mentek át a gyakorlatba, az ajánlás az érdekvédelem eszköze volt. Azok megalkotásakor az érintett tevékenységek művelőinek érdekvédelme, egzisztenciájuk biztosítása volt a cél. Azt akarták elérni, hogy az újságírói szakmában kifizetett honoráriumok legalább a mindennapi megélhetés költségeire nyújtsanak fedezetet. A honoráriumok az előállított termék árának csupán töredékrészét teszik ki, így a fogyasztók megkárosításáról nem lehet beszélni. Nem ütközik a versenyjogba az az érdekképviseleti magatartás, amely arra irányul, hogy legalább a költségek érvényesítésére törekedjen. A felperes védekezésében utalt arra is, hogy az ajánlás nem megállapodás, nem sorolható a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII.

törvény (a továbbiakban: Tpv.) hatálya alá tartozó döntések közé sem, mert az nélküli a konszenzuális elemeket, a döntés végrehajtása a döntés címzettjei számára jogi kötelezettséget nem keletkeztet. Párhuzamot vont a saját magatartása és a gyártók hirdetéseiben szokásosan megjelenő „ajánlott fogyasztói árak” között. Megjegyezte, hogy a sajtó - szakmán belül több érdekképviseleti szervezet is van, továbbá, hogy a munkaviszonyban lévőknek nincs lehetőségük az általuk nyújtott szolgáltatások árának az ajánlások szerinti meghatározására. A szolgáltatás megrendelői birtokában vannak a szükséges piaci ismereteknek, így mérlegelhetik, hogy a magasabb árért kívánják-e ezt igénybe venni. Hangsúlyozta, hogy a Honortáblához hasonló ajánlások más országokban is fellelhetők. Kiemelte még, hogy nem vállalkozások érdekvédelmi szövetségeként működik, tagsága ugyanis vegyes: munkavállalókból, szabadúszókból és vállalkozónak minősülő tagokból egyaránt tevődik össze. A Tpv. 17.§-a vonatkozásában előadta, hogy az ajánlás hozzájárul a versenyképesség javulásához azzal, hogy a szellemi termék minősége javul (a), az ajánlás alkalmazása esetén vélhetően jobb minőségű produktum készül, ami a fogyasztó számára értékesebb, hasznosabb, hiszen ezáltal magasabb szellemi színvonalú információhoz, tudáshoz jut (b), az ajánlás érvényesülése gyakorlatilag nem befolyásolja a gazdasági versenyt, mert a magyar média piacon a sajtómunkások általában alkalmazásban állnak (c), az ajánlás alkalmazása a szellemi produktumot tartalmazó áruk, szolgáltatások jelentős részét nem is érinti.

Az alperes a határozat indokolásában leszögezte, hogy a vállalkozások által létrehozott szakmai érdekképviseleti szervezetek döntései közvetlenül vagy közvetett formában alkalmasak a vállalkozások piaci magatartásának befolyásolására, függetlenül attól, hogy azok ajánlásként vagy kötelező jelleggel jelennek-e meg, és ezt önmagában az sem befolyásolja, ha a vállalkozások társadalmi szervezete nonprofit módon tevékenykedik. Az ajánlott árak vállalkozások társadalmi szervezete általi közzététele kikényszeríthetőség hiányában is a Tpv.-be ütközik, mivel az ajánlott árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint az ajánlás hiányában. A felperes célja a verseny befolyásolása, korlátozása volt, a piaci szereplők magatartásának, a piacon érvényesülő áraknak a befolyásolása, amelynek érdekében széles körben ismertett ajánlott minimál árakat tett közzé, és azokat rendszeresen felülvizsgálta. A versenykorlátozó cél mellett a magatartás versenykorlátozó hatásra való alkalmassága is megállapítható, különös figyelemmel a 2008. évre vonatkozó Honortáblában közölt szövegrészre. Az árak közvetlen vagy közvetett meghatározása esetén eleve kizárt, hogy a versenykorlátozás csekély jelentőségűnek minősüljön, így a Tpv.13.§-a nem alkalmazható. Megállapította, hogy a Tpv.17.§-ában foglaltak sem teljesültek. A felperes nem bizonyította, hogy magatartása hozzájárult a termelés vagy a forgalmazás ésszerűbb megszervezéséhez, vagy a műszaki, illetve a gazdasági fejlődés előmozdításához, vagy pedig a környezetvédelmi helyzet, a versenyképesség javulásához. Az ajánlás követése és a munkaerő, illetve a szellemi termék minőségének kedvező változása között nincs igazolt kapcsolat, sőt az ajánlott minimálárak közzététele a minőségi szempont háttérbe szorulását eredményezve hathat az árak egységesülésének irányába (a). A felperes nem tudta igazolni, hogy a magatartásából származó előnyök méltányos része a fogyasztóhoz jutna azáltal, hogy az ajánlás alkalmazása esetén jobb minőségű produktum készül (b). Gazdaságilag indokolt közös célként nem fogadható el az a törekvés, amely egyrészt a piacon érvényesülő árakra vonatkozóan kíván orientációt biztosítani a vállalkozásoknak,

Másrészt indokolatlanul beavatkozik a kereslet és kínálat által uralni hivatott piaci mechanizmusokba (c). A felperes több ezer fős tagságával a legmeghatározóbb társadalmi érdekképviselői szervezet az érintett piacon, magatartása kihatásának terjedelmét mutatja a 2008. évre vonatkozó Honortáblázathoz fűzött szöveg (d). A jogsértés miatt a bírság kiszabását az alperes indokoltnak tartotta. Ennek összege meghatározása során a felperes 2006. évi egyszerűsített éves beszámolójában szereplő

2006. évi nettó árbevételből indult ki azzal, hogy a felperes nyilatkozata szerint a 2007. évben az árbevétel vonatkozásában az előző évi adatokhoz képest jelentős változás nem következett be. Súlyosító körülményként értékelte, hogy a jogsértés több éven át tartott, továbbá, hogy a felperes a legnagyobb tagsággal rendelkező társadalmi érdekképviselői szervezet az érintett piacon. Enyhítő körülményként értékelte, hogy a versenyfelügyeleti eljárás megindítását követően a felperes az ajánlást a honlapjáról önként levette.

A felperes kereseti kérelmében elsődlegesen - versenykorlátozó magatartás hiányában - a határozat hatályon kívül helyezését, másodlagosan a bírság mellőzését kérte. A közigazgatási eljárás során előadottak megisméltése mellett hangsúlyozta, hogy a Honortábla sem céljában, sem hatásában nem volt alkalmas a verseny negatív befolyásolására. Állította, hogy nem tekinthető vállalkozások társadalmi szervezetének és, hogy az adott piac közgazdasági értelemben nem minősül árupiacnak.

Az alperes - fenntartva a határozatában foglaltakat - a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Indokolása szerint a felperesi szervezet valóban nem tekinthető kizárólag vállalkozások társadalmi szervezetének, azonban a Tpvt. 11.§-a alapján, mint „más hasonló szervezet” is kifejthet versenyjogilag értékelhető hatást. A felperes által alkalmazott Honortábla egyértelműen vételi, illetve eladási árakra vonatkozott, azok kialakulását, meghatározását jelentősen befolyásolta, így az az effektív hatástól függetlenül is alkalmas lett volna a jogsértés előidézésére. Hangsúlyozta, hogy a jogalkotó nem kívánta megkülönböztetni versenyjogi szempontból az újságírói tevékenység piacát a többi áru és szolgáltatás piacától, így erre a területre is az általános versenyjogi szabályok vonatkoznak és alkalmazandók. A jogsértés szempontjából közömbös, hogy volt-e a Honortáblának kényszerítő ereje. A Tpvt. 20.§-ára utalással megállapította, hogy a felperes nem bizonyította a Tpvt. 17.§-a szerinti mentesülés konjunktív feltételeinek fennállását. A bírsággal kapcsolatban rögzítette, hogy az alperes a Tpvt. alapján figyelembe vehető körülményeket megfelelően feltárta, az eljárási szabályokat betartotta, a mérlegelés szempontjai a határozatból megállapíthatók, és a bizonyítékok mérlegelésének okszerűsége kitűnik az indokolásból. Az abban foglaltak megisméltését szükségtelennek tartva megállapította, hogy az alperes jogszerű döntést hozott.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítéletnek az elsődleges kereseti kérelmének megfelelő megváltoztatását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan az elsőfokú ítélet és az alperes határozatának megváltoztatásával a bírság mellőzését kérte. Előadta, hogy esetében a Tpvt. 11.§-a nem alkalmazható. A Gazdasági törvények kommentárjában található magyarázatra

utalással állította, hogy kizárólag magánszemélyek személyegyesületeként működik, függetlenül attól, hogy a tag újságíró milyen formában - munkaviszony, szellemi szabadfoglalkozás, egyéni vállalkozó stb. - folytatja tevékenységét, vagy esetleg már újságírói tevékenységet nem folytató nyugdíjas. Ténybeli tévedés tehát az az elsőfokú ítéleti megállapítás, miszerint nem tekinthető kizárólag vállalkozások társadalmi szervezetének, ezért versenyjogi szempontból „más, hasonló szervezetként” értékelhető a tevékenysége. Állította, hogy a Honortáblát az újságírói tevékenység, illetőleg a médiapiac csak egy jelentéktelen részében alkalmazhatták, hiszen a különböző foglalkoztatási konstrukciók azt eleve kizárták. E körben az alperes a tényállást nem tisztázta, számszerűleg nem határozta meg, hogy a média piac mekkora részére lehetett egyáltalán hatással a Honortábla. Nem derítette fel azoknak a piaci részesedését sem, akik vállalkozóként eseti megállapodást kötöttek. A tényállás megfelelő tisztázása után megállapítható lehet, hogy a Honortábla a Tpvt. 13.§-ának (3) bekezdése szerinti mértéket nem haladja meg, ezáltal nem tilalmazott. Kifogásolta, hogy sem az alperes, sem az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, hogyan működik a médiapiac, kikből áll, milyen konstrukcióban fejtik ki a szereplők a tevékenységüket. Az elsőfokú bíróság anélkül tartotta a Honortábla pusztá meglétét versenysértőnek, hogy vizsgálta volna, milyen körben fejthetett ki hatást egyáltalán a Honortábla. Állította, hogy magatartása a fogyasztói döntésre nem volt kihatással. A fogyasztói döntést ugyanis a gazdasági erőfölényben lévő média vállalkozások hozzák, akik a szabadúszó újságírókkal tartalmi és egyéb szempontok alapján kötnek megállapodást. Ennek során nem az árak, hanem a speciális szellemi terméket nyújtó személy szakmai hírének van döntő szerepe. Hangsúlyozta, hogy az adott piac sajátosságainak felderítése nélkül, a speciális körülmények figyelmen kívül hagyásával nem lehet a tényállást megállapítani, piaci tevékenységét értékelni. Nem mellőzhető az a hivatkozása sem, miszerint az Európai Unió több országában is vannak érvényben médiapiacra vonatkozó ajánlások. A Tpvt. 78.§-ában meghatározott bírságszabási szempontok is mutatják, hogy a média tevékenységre, ezért rá sem alkalmazhatók a nevesített fogalmak. Álláspontja szerint legalább a bírság alkalmazhatósága kérdésében kellett volna érvényesülnie a piac speciális jellegének, illetve értékelni kellett volna érdekvédelmi tevékenységét. A bírság alapjának számítása elhibázott és a mértéke indokolatlan nagyságú. Árbevételének egy része a magánszemélyek tagdíjbevétele, más része pedig az érdekvédelmi tevékenységgel összefüggő vállalkozási tevékenységéből származik, amelynek az ügyhöz semmi köze sincs. Az elsőfokú ítélet nem tartalmazza, hogy az általa felhozott érvekkel szemben miért fogadta el az alperesi álláspontot.

A fellebbezéssel szembeni ellenkérelmében az alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. A határozatban foglaltak fenntartása mellett előadta, hogy a felperes nem jelölt meg olyan jogi érvet, amely alapján rá nem terjed ki a Tpvt. 11. §-ának (1) bekezdése hatálya. Állította, hogy a Honortábla a felperesi tagságra vonatkozott, akik között vegyesen vannak főállásban dolgozók és kiegészítő tevékenységként dolgozók is. A felperes a tagság ilyen szempontú megosztását nem tudta megmondani. Mivel azonban árakra vonatkozó döntésről van szó, ez nem is lényeges, hiszen a Tpvt. 13.§-a nem alkalmazható. A felperes nem bizonyította, hogy a Honortáblának ne lett volna ténylegesen hatása, a 2008. évre vonatkozó Honortáblában rögzítettek pedig éppen a tényleges hatást támasztják alá. A bírságra vonatkozó rendelkezése is jogszerű, a minimum árak meghatározása súlyos versenyjogi jogsértés,

a felperes nem tárt fel olyan körülményt, amely a mérlegelés okszerűtlenségét bizonyítaná.

A felperes fellebbezése nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253.§-ának (3) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül. Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló peradatokból helyes következtetésre jutott a felperes magatartásának versenyjogi minősítése és az emiatt alkalmazott szankció értékelése tekintetében. A felperes a fellebbezésében nem jelölt meg olyan tény, körülményt és olyan jogi érveket sem sorakoztatott fel, amelyek a fellebbezés kedvező elbírálását, az elsőfokú ítélet megváltoztatását vagy hatályon kívül helyezését eredményezhették volna.

A Tpvt. 1.§-ának (1) bekezdése értelmében a törvény személyi hatálya a vállalkozásokra terjed ki. A normaszövegből következik, hogy a versenyjogi szabályozás alanya nemcsak gazdasági társaság, hanem természetes személy is lehet, amennyiben a törvény tárgyi hatálya alá tartozó magatartást fejt ki. Nem annak van tehát jelentősége, hogy magánszemélyről vagy gazdasági társaságról van-e szó, hanem annak, hogy folytat-e versenyjogi szempontból releváns gazdasági tevékenységet. A vállalkozás fogalma tehát - függetlenül annak jogi helyzetétől, de még a profitorientáltságától is - kiterjed minden olyan piaci szereplőre, aki gazdasági tevékenységet végez. A tág értelemben vett újságíró tevékenységéért megbízási díj illeti meg. Az újságíró a szolgáltatást a saját kockázatára végzi; neki kell viselnie a pénzügyi veszteséget, ha a termékét nem, vagy nem az általa kívánt díj ellenében tudja eladni, illetve ha a kiadások meghaladják a bevételeket. Ez az újságírói tevékenység tehát - a gazdasági jellege és a pénzügyi kockázatviselés folytán - vállalkozásnak minősül, ezért kiterjed rá a Tpvt. személyi hatálya. Mivel pedig a Tpvt. 11.§-ának (1) bekezdése a tiltott kartelltevékenység körében a vállalkozások közötti megállapodásról, illetve a vállalkozások társadalmi szervezetének a döntéséről rendelkezik, ezért a vállalkozó tagokból is álló felperes magatartására is kiterjed annak hatálya.

A Tpvt. indokolása szerint a döntés fogalmát szélesen kell értelmezni; ide tartoznak a társadalmi szervezet stb. szabályzatai éppúgy, mint a tagokra formailag nem kötelező, de magatartásukat ténylegesen befolyásoló ajánlások is. Ebből következik, hogy a felperes alaptalanul hivatkozott a döntés és a jogi kötelezettség hiányára is. A Honortáblát a felperes Érdekvédelmi Bizottsága készítette el, azt a tagok véleményezték, de a Választmány és az Etikai Bizottság is észrevételezte, felperes évente felülvizsgálta és közzétette az ajánlott összegeket. Mivel pedig a 2008. évi Honortáblához fűzött szöveg kétséget kizáróan bizonyítja, hogy az ajánlott árak ténylegesen is befolyásolták a piaci árakat, megállapítható, hogy a formailag nem kötelező Honortábla is a felperesi szervezet olyan döntésének minősül, amelyet a Tpvt. 11.§-ának (1) bekezdése szabályoz.

A vállalkozások közötti gazdasági együttműködés nem tiltott, amennyiben az a verseny tisztaságával és a fogyasztók érdekeivel nem ellentétes. Nem megengedett azonban az olyan kartell, amelynek lehetséges negatív következménye a gazdasági

verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása. Tiltott az olyan megállapodás, amely a felsorolt verseny sérelmek egyikének a bekövetkezését célozza, de az is, amelyik ilyen hatást fejt vagy fejthet ki. A törvény tehát egyaránt jogellenesnek minősíti a versenykorlátozás célzatát, az arra való alkalmasságot, azaz a lehetséges hatást, de a ténylegesen bekövetkezett hatást is. A jogsértés tehát már önmagában megvalósul azzal, ha a megállapodás a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, illetve ilyen hatás kifejtésére alkalmas. Ilyenkor a tényleges piaci hatás vizsgálata nem is szükséges a jogsértés megállapításához.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a közigazgatási eljárás során maga ismerte el a Honortábla elkészítésével elérni kívánt célt. Állította, hogy az újságírók érdekvédelmét szolgálta, az ő egzisztenciájukat akarta biztosítani, azt próbálta elérni, hogy a honoráriumok legalább a mindennapi megélhetés költségeire nyújtsanak fedezetet. A felperes tehát annak érdekében határozta meg a minimál árakat, hogy az újságírók számára jobb megélhetési lehetőséget, megfelelőbb anyagi helyzetet biztosítson. Az ajánlott árak és az újságírói tevékenység színvonala között tehát semmiféle összefüggés nincsen, a szolgáltatásért kért magasabb megbízási díj nem feltétlenül jelent magasabb szakmai minőségű terméket, szolgáltatást. A szabott árak tehát önmagukban nem zárják ki a gyenge minőségű szolgáltatást, az árak nem jelentenek garanciát az elvárt minőség megvalósítására. Márpedig a piacnak éppen az a lényege, hogy a gazdasági verseny érvényesüljön; a versenyképes termék magasabb honoráriumot, a kevésbé színvonalas pedig alacsonyabb megbízási díjat eredményezzen. Mindebből következik, hogy a felperes az általa rögzített árakkal kifejezetten a piac normál működését, a szabad versenyt kívánta megakadályozni, a szolgáltatásért követelt összeget a vállalkozások egyéni költségeitől, a termék szakmai minőségétől függetlenül, versenyjogi szempontból indokolatlanul egységesítette. Az ajánlott árak közzétételével a felperes magatartása - éppen az általa előadott elérni kívánt célra tekintettel - tiltott kartellmagatartásnak minősül.

A fentiekén túl megállapítható az is, hogy a Honortáblák közzétételével a felperes ténylegesen is befolyásolta a piaci szereplők magatartását, a piacon érvényesülő árakat. Ezt egyértelműen igazolja a 2008. évre vonatkozó Honortáblázathoz kapcsolódó szöveg. Az ajánlott árak tehát ténylegesen érvényesültek a gyakorlatban, a felperes magatartása nemcsak célozta a verseny korlátozását, hanem arra tényleges hatással is volt.

A felperesi szövetségnek nem vitásan egyik fő feladata a tagok érdekvédelme. Méltányolható törekvés, ha a tagjai számára megfelelő egzisztenciát, színvonalas megélhetési lehetőséget akar biztosítani. Jogszabályi felhatalmazás hiányában azonban még ennek érdekében sem jogosult a piac működését befolyásolni, a gazdasági versenyt torzítani.

A felperes magatartását a Tpvt. rendelkezései alapján kell megítélni. Ennélfogva nincs jelentősége annak, hogy más országokban az állam milyen jogkört biztosít az egyes szakmai érdekképviseleti szervek számára. Miután a felperesnek az újságírói szolgáltatások árának meghatározására jogszabályi felhatalmazása nincs, ezért a hivatkozott, illetve bemutatott nemzetközi példák, adatok a jelen jogvita eldöntésénél nem bírhattak relevanciával.

Az áru, a szolgáltatás pénzben kifejezett értéke az ár, amely - a hatósági árszabályozást nem tekintve - a piaci forgalomban szabad megállapodás tárgyát képezi. Versenyjogilag az a kívánatos, hogy az ár a kereslet-kínálat szerint alakuljon, ezért kiemelten tiltottak a Tpvt. 11.§-ának (1) bekezdése, illetve a (2) bekezdés a) pontja alá eső magatartások. Ezeket a jogalkotó olyan súlyosan versenysértőnek tekinti, hogy a résztvevőket még csekély piaci részesedésük esetén sem lehet mentesíteni a kartelltilalom alól. A versenyjogi jogsértés tehát attól függetlenül megállapítható, hogy az esetleg a piac kis szegmensében jelentkezik. Az árak közvetlen vagy közvetett meghatározása esetén ezért a Tpvt. 13.§-ában foglaltak nem alkalmazhatók. Mivel jelen esetben a felperes a minimál vételi, illetve eladási árakat határozta meg, a csekély jelentőségű megállapodás kérdése fel sem merülhet. Ennél fogva bárhogy is határozta meg az alperes az érintett áru- és földrajzi piacot, annak a felperesi magatartás jogi megítélése szempontjából semmilyen jelentősége nincs. Emellett megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a felperes csak állította, hogy az alperes e körben nem tárt fel megfelelően a tényállást, de elmulasztotta megjelölni azokat a hiányosságokat, amelyekre állítását alapozott. Nem mutatta be, hogy szerinte hogyan kellene helyesen meghatározni az érintett piacot. E körben különösen nem cáfolta az alperes azon ténymegállapításait, amelyeket éppen a felperesi előadásokra, az általa közölt adatokra, becslésekre alapozta. Mindezeket azonban a per során szükségtelen volt tovább vizsgálni, hiszen a Tpvt. 13.§-ának (1) bekezdése nem alkalmazható a (2) bekezdés a) pontjában meghatározott feltétel fennállása miatt.

A Tpvt. 17.§-a taxatíve meghatározza azt a négy konjunktív feltételt, amelyek együttes teljesülése esetén van lehetőség az általános kartelltilalom alóli egyedi mentesítésre. Ezek fennállását az alperes részletesen vizsgálta, és az elsőfokú bíróság is értékelte. A felperes a fellebbezésében már nem állította, különösen pedig nem igazolta az egyedi mentesítésre való jogosultságát. E körben csak utal a másodfokú bíróság arra, hogy a termelés ésszerűbb megszervezéséhez, a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához a kötött árrendszer nem járul hozzá. Az újságírók nincsenek motiválva a hatékonyabb munkavégzésben, a színvonalasabb produktum előállításában, így az ajánlott árak és a minőségi javulás között semmiféle összefüggés nincs. Ennélfogva nem igazolható az sem, hogy az ajánlás alkalmazása folytán a fogyasztó jobb minőségű szolgáltatáshoz jut. A rögzített árak folytán az alacsonyabb költséggel, illetve alacsonyabb szakmai színvonalon tevékenykedő újságírók nem kényszerülnek az árak csökkentésére, ez pedig nyilvánvalóan nem minősíthető gazdaságilag indokolt közös célnak.

A bíróság kiszabásával kapcsolatos felperesi előadás alapján a másodfokú bíróság rámutat arra, hogy a felperes egyetlen olyan versenyjogi rendelkezést sem jelölt meg, amely az újságírók által nyújtott szolgáltatást, terméket bármilyen szempontból is kiemelné a többi piaci szereplő, illetve az általuk előállított termék, általuk nyújtott szolgáltatás köréből. Így a felperes esetében nem állapítható meg semmi olyan sajátosság, amely a bíróság kiszabása, vagy annak összege megállapítása során a javára lenne értékelendő. Ezért a határozat bírságra vonatkozó részének jogszerűségét is az általános rendelkezések alapján kellett megítélni.

A versenykorlátozó célú, ezen belül is az árakban való tiltott megállapodás a legsúlyosabb versenyjogsértések közé tartozik, és különösen súlyos, ha annak tényleges negatív hatása is volt a piacra. Éppen ezért az alperesnek a bíróság kiszabásakor abból kellett kiindulnia, hogy a felperes magatartása súlyos jogsértésnek minősül. A felperes fellebbezésében állította, hogy az alperes téves adatot vett alapul, ugyanakkor még a fellebbezésében sem ismertette, hogy ez az összeg mely oknál fogva téves, és nem adta meg az álláspontja szerinti helyes összeget sem. Ennek egyébként is csak akkor lett volna jelentősége, ha a felperes azzal érvelt volna, hogy a kiszabott bírság összege meghaladja a Tpv. 78. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértéket. Erre azonban a felperes még csak nem is utalt. Mindezeket túl a felperes nem hivatkozott olyan körülményre, amelyet az alperes indokolatlanul vett volna súlyosító tényezőként, és olyan szempontot sem jelölt meg, amelynek javára való értékelését az alperes mellőzte volna. A figyelembe vett súlyosító és enyhítő körülményeket sem ténybelileg, sem tartalmilag nem cáfolta. Az alperes a határozat indokolásában számot adott arról, hogy a bírságösszeg meghatározásakor mit és milyen súllyal mérlegelt, ezek kirívó okszerűtlenségére, logikai ellentmondásosságára, valótlan tartalmára a felperes nem hivatkozott. Mivel pedig az elkövetett jogsértés a legsúlyosabbak egyike, ezért a bírság összege egyáltalán nem minősíthető eltúlzottnak. Mindezek alapján a Fővárosi Ítéletábra sem látott lehetőséget a bírság csökkentésére, netán mellőzésére.

A fentiekre figyelemmel a Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező felperes a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségeit megfizetni. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39.§-ának (3) bekezdés c) pontja és 46.§-ának (1) bekezdése szerinti mértékű fellebbezési illetéket a felperesnek - az Itv. 5.§-ának (2) és (3) bekezdéseiben foglaltak hiányában - a bírósági eljárásban alkalmazandó költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján kell viselnie.

Budapest, 2010. évi június hó 30. napján

Borsainé dr. Tóth Erzsébet sk. a tanács elnöke, dr. Vitál-Eigner Beáta sk. előadó bíró, dr. Bacsa Andrea sk. bíró